

Barraca 1 del Cisternot

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: El Cisternot
Alçada: 307

Coordenades:

Latitud: 41.64057
Longitud: 1.89864
UTM Est (X): 408276
UTM Nord (Y): 4610456

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 190
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Corona de llevant en procés d'esfondrament i la llinda, partida per la meitat ja no rep la pressió del mur.
Protecció: Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A00900009000000
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 04/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al sud del turó del Cisternot. L'accés es fa per la carretera B-122, en el punt quilomètric 17, pujant pel dret directament des de Can Cotis. Es tracta d'una construcció de planta circular, de 2,20 m de diàmetre interior. La pedra emprada és irregular amb blocs molt grossos a la base i muntants i de conglomerat, més feble. La porta, orientada al sud, és molt baixa, amb lleixa interior i una sola llinda plana, partida i a punt de caure. L'alçada és de 0,80 m mentre que l'amplada exterior mesura 0,82 m i l'interior 0,60 m. El gruix dels murs varia entre els 0,60 i els 0,70 m respectivament. La coberta està feta amb lloses planes, disposades per aproximació de filades, seguint el sistema de la volta de falsa cúpula. L'alçada màxima a l'interior és de 2,10 m. A l'exterior està parcialment enfonsada, sense recobriment de terra i ha perdut la llosa de tancament. L'alçada del voladís al davant de la porta (que encara es conserva) és d'1,26 m. A l'interior de l'habitable hi ha dos tinells o cocons. El primer es localitza entrant a mà esquerra, arran de terra (0,50 m d'amplada per 0,20 m d'alçada per 0,60 m de fons). El segon està situat al davant de la porta (fa 0,36 m d'amplada per 0,37 m d'alçada per 0,50 m de fons).

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 7876.

Les terres pertanyen al mas de Les Ferreres i Can Cotis era juntament amb Les Llobatonos masoveria d'aquest important mas de Rellinars.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

